

EUROPSKA GRANIČNA I OBALNA STRAŽA – VAŽAN ČIMBENIK U BORBI PROTIV PREKOGRANIČNOG KRIMINALITETA

Uredbom (EU) 2016/1624 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2016. ustanovljena je Europska granična i obalna straža (u daljnjem tekstu: EGOS). O potrebi ustrojavanja kao i o važnosti EGOS-a najbolje svjedoči činjenica da je tekst spomenute Uredbe usuglašen između Europskoga parlamenta i Vijeća u rekordno kratkom vremenu od devet mjeseci. Vrlo brzo nakon donošenja Uredbe, preciznije 6. listopada 2016., uspostavljena je Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (u daljnjem tekstu: Agencija), koja uz nacionalna tijela država članica EU nadležna za upravljanje granicama, predstavlja ključni konstitutivni element EGOS-a. Novoosnovana Agencija povijesno se oslanja na Europsku agenciju za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (u daljnjem tekstu: FRONTEX), osnovanu Uredbom Vijeća (EZ) br. 2007/2004. Zapravo, FRONTEX se Uredbom 2016/1624 pretvara u Agenciju, s time da Agencija ima znatno širi mandat i ovlasti te bitno povećane ljudske i materijalne resurse, sve kako bi se uspješno ostvarila primarna svrha osnivanja EGOS-a – europsko integrirano upravljanje granicama. U okviru te primarne svrhe, potrebno je ostvariti ciljeve veće unutarnje sigurnosti Europske unije i zaštite načela slobodnog kretanja osoba.

Usvajanje Uredbe (EU)2016/1624 i uspostava EGOS-a je jedna je od mjera kojima Europska unija pokušava odgovoriti, u prvom redu, na dalekosežne posljedice aktualne migrantske krize. Povezano s time, jedna od važnih zadaća Agencije i EGOS-a u cjelini je sprječavanje prekograničnoga kriminaliteta. Agencija, prema Uredbi, ima ovlasti prikupljanja i obrade podataka osoba za koje se opravdano sumnja da su počinile kaznena djela kao što su terorizam, trgovanje ljudima i krijumčarenje ljudi (kao različiti vidovi nezakonitoga oblika migracije). Agencija ima ovlasti prikupljanja i obrade podataka koji se odnose na same nezakonite migrante. Ona je također ovlaštena prikupljati i obrađivati identifikacijske podatke o različitim prijevoznim sredstvima (registarske pločice, IMO identifikacijske oznake broda i sl.) u svrhu analize migrantskih ruta i metoda korištenih pri izvršenju različitih kaznenih djela iz područja prekograničnog kriminaliteta. Ti će se podaci razmjenjivati s nadležnim tijelima država članica Europske unije i Europolom, što bi trebalo pridonijeti efikasnijem procesuiranju počinitelja kaznenih djela.

Uredbom o osnivanju EGOS-a definitivno se potvrđuje princip zajedničke odgovornosti Europske unije i država članica u kontekstu postizanja sigurnosti vanjskih granica Europske unije. Uredba je kao takva izravno primjenjiva za sve države članice Europske unije. Svaka država dužna je pridonositi ostvarenju zadaća predviđenih Uredbom na vrlo konkretan način. Primjerice, Republika Hrvatska sudjeluje u popunjavanju ljudskih resursa EGOS-a sa 65 osoba.

Prema tome, efikasan nadzor granica Europske unije s ciljem, između ostaloga, sprječavanja prekograničnog kriminaliteta, temelji se na donošenju i efikasnoj primjeni ne samo propisa Europske unije, nego i nacionalnih propisa država članica (primjerice, u pogledu Republike Hrvatske jedan od relevantnih propisa je Zakon o obalnoj straži).

Uzimajući sve navedeno u obzir, istraživanje na projektu u predstojećem razdoblju bit će posvećeno kritičkoj analizi Uredbe 2016/1624 i drugih relevantnih propisa EU te hrvatskih nacionalnih propisa, kao i na praćenju uspješnosti njihove primjene u praksi EGOS-a i nadležnih hrvatskih državnih tijela. Zaključci istraživanja bit će od koristi za kreiranje znanstvene podloge za izradu prijedloga eventualno potrebnih izmjena i dopuna relevantnih europskih i domaćih propisa.